

UJKOR

III. évfolyam.
Budapest, 1900. április 8.

LAPOK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal

BUDAPEST,

VII., Csömöri-ut 129.

Megjelenik minden
vasárnap.

Tartalom:

A honi ipar pártolása.
A nyugdíjról.
A mi iparunk. (—rő—)
A pinczerek parlamentje.
A közönség köréből.
Egyesületek.

Külföldről.
Borászat és pincészet. (a bor ism.)
Gastronomia. (Régi szakács mest.)
Üzleti hírek és helyváltozások.
Vers: Anyám névnapjára. (Büki Imre)
Szerkesztői üzenetek.
Nyiltér. — Hirdetések.

Wettitz M. R.

UJKOR-LAPOK

A VENDÉGLŐSÖK, KÁVÉSOK, PINCZÉREK SZAK- ÉS TÁRSADALMI HETI KOZLÖNYE.

(VOLT SZEGEDI -UJKOR- ORSZÁGOS PINCZÉR-LAP.)

A SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK, KÁVÉSOK, PINCZÉREK ÉS KÁVÉSSÉGEDEK ORSZÁGOS NYUGDJI EGYESÜLETE — AZ »ORSZÁGOS VENDÉGLŐS-SZÖVETSÉG« ELŐKÉSZÍTŐ BIZOTTSÁGÁNAK — A LÉTESÍTENDŐ »ORSZ. PINCZÉR-EGYESÜLET« KOZPONTI ÉS OSSZES MOZGALMI BIZOTTSÁGAI ÉS ASZTALTÁRSASÁGAI. — A LONDONI MAGYAR PINCZÉR KÖR HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár: Egész év 12 kor. Fél év 6 kor.
 „ Negyed év 3 kor. Egyes szám 30 fill.

Megjelen minden Vasárnap.

Szerkesztőség: (hova a lap szellemi részét illető közlemények intézendők)
 Kiadói hivatal: (hova az előfizetési pénzek küldendők)
 VI. u. Csömör-ut 129.

A honi ipar pártolása.

Sok hühéval, zajos eljenzések és tapstól kísérve adatott ki a jelszó: *Pártoljuk a hazai ipart!* Csak olyan holmit vásároljunk, amiről tudjuk, hogy honi ipar terméke! Magyar posztóból készült ruhában, magyar bőrből varrt eszímában járjunk, magyar kenyeret együnk, magyar dohányt szívjunk és magyar papírosra nyomtatott újságot olvassunk.

Helyes! Pártoljuk, támogassuk, de legfőképpen *éltsük* a hazai ipart. Éljenek a hazai iparosok és éljenek akik a készítményeiket vásárolják! Háromszor is éljenek pedig, akik az iparpártolási *jelszó*-t kiadták; továbbá mindazok, akik ezt teletűzővel továbbítják, s ezzel a honmentés nagy munkájának megfelelő *kontingensét* hangos demonstrációkban szállítják. Éljenek! Sokáig éljenek!

Éljen a Lipótvárosi Casinó!
 — Hát az „Emke gyűjtő” ne éljen?
 — Ugyan hát, hogy ne éljen! Még csak az éljen!

— Igaz, hogy én már inkább csak a rég megszokott svéd gyufánál maradok, de éljen az Emke éljen. Hogy aztán az *élen*-ből megéle az az ő dolga.

Mi van ezen megmosolyogni való? Mosolyogni?... Sírni szeretnék én ezen az egész iparpártolási actión.

— Az Emke gyűjtő apropos-jából eszembe jut, hogy 'iszen én épen megfordítva eszeleksem, mint azok a demonstráló honi ipar pártolók. Amióta Emke gyűjtő van, más fajtát nem veszek. Ha nem kapom az egyik boltban, (ami elég gyakran megtörténik) megyek a másikba, de az Emkéből nem engedek. Abban

a jámbor feltevésben élek, hogy amikor így az én elköltendő két filléremet meg akkor sem adom oda idegen portékáért, ha az egy kis utánjárásomba kerül: akkor bár kicsiny kvótában, de mégis hozzájárultam a honi ipar föllendítéséhez. S ilyenkor, ha t. i. a hazai portékát nagyobb fáradsággal *kapom* meg, mint *kapnám* az idegent, mindig valami jól eső, valami magasabbra emelő tudat tölti el bensőmet: igaz magyarnak tudom magamat. És nem találok komikusnak egy esepet sem, hogy a filléreknél igen, de a forintoknál már nem vagyok ilyen következetes a honi ipar pártolásában. Majd ha a hazai és idegen posztóban épen úgy módomban lesz válogatni, mint most az Emke és svédgyufában, akkor ott ép oly következetes pártolója leszek a honi iparnak, mint amilyen vagyok itt.

De hangos éljeneket nem juttatok se ekkor, se akkor, se ennek, se amannak a magyar iparciknek. Egyszerűen megveszem — ha módomban van.

Ezzel megtettem azt, amit megtenni kötelességem volt.

A jelszavakon lovagolók — azok másik epeseleksenek.

Ők nem veszik meg a magyar ipar termékeit — de kínálják.

Nagyon félek, hogy egész iparpártolási actiójuknak az lesz az eredménye, ami volt az egyszerű plébános keneteljes böjti prédikációjának.

A plébános ur agyonintellemezett hívei ugyanis épen azért nem akartak a böjntelelemre hajolni, mert tudták, hogy a plébános ur — maga húst eszik.

A nyugdíjról.

Levél a szerkesztőhöz.

Marosvásárhely, április hó.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Körülbelül másfél éve, hogy szaklapjainkról tudomást szereztem Nyugdji Egyesületünk megalakításáról. Az igazat megvallva, restelkedtem magamban, hogy én szakosztályunk beleletének egy ily jelentős mozzanatáról csak mint befjezett tényről — s így is csak elkesve szereztem tudomást. Azonban elhatároztam e hibát kijavítani. Rögtön egy kéro levéllel fordultam az Egyesület igazgatóságához, amelyben alapszabályokat, azonkívül részletesebb felvilágosítást és utbaigazítást kérttem. Kérem: nemre Glück Frigyes ur, — az általános népszerűségnek örvendő szakfőnök az alapszabályok megküldése mellett azonnali sziveskedett válaszolni; mely válaszában a szükséges tudnivalókat és utbaigazításokat kivül azon *kérelmem* is foglaltattok, hogy városunkban törekedjem az Egyesület javát előmozdítani, annak híveket — illetve tagokat szerezni. Természetes, hogy ezen előkelő helyről jövő buzdítás még inkább megerősítette ebbeli elhatározott szándékomat.

Nyomat a hozzá fozott a toborzásához. Meggyőződésem volt, hogy hasznosat és jót cselekszem: hittel és reménnyel néztem tehát misszióm kimenetele elé. Minden igyekezetem oda irányult, hogy az igényjogulsultak — koruk és anyagi erejükhöz képest — lehetőleg mind beíratkozzanak. Erveltem, okoskodtam, minden rábeszélő tehetségemet felhasználtam célom sikeréért; vélvén, hogy fáradozásommal köteles szolgálatot teljesítek a közügynek is, pályatársaimnak is.

Hanem hát én Uram Istenem!
 Mit kellett tapasztaltanom? Miről kellett meggyőződnöm? Meg kellett győződnöm, hogy az egész földkerekségén nincs még egy olyan társadalmi osztály, mint a magyar pinczéréké, amelynek tagjai

legnagyobb részben oly konokul tudnának ellentállni az ó javukat célozó törekvéseknek; akik az élet-ösztön törvényeit oly annyira meghazudtolnák, mint ők. . . Ime — nem hogy lelkükben örülve üdvözölnek a nagy fáradsággal és mindeneknek tiszteletére méltó kitartással létrehozott nyugdíj egyesület paratlan intézményét és sietnének annak reájuk nézve kiszámíthatlan nagy előnyét, az öreg kor gondmentességét biztosítani, hanem mindenféle kitundalható okokat felhasználnak, csak hogy az ez iránti való felszólításnak *kellemelenségétől* egyszerűsége mindenkorra megszabaduljanak. Kellemelenséget okoz nekik és zaklatást látnak abban, hogy vannak, akik az ő öreg napjaikra gondolnak; nekik nyugtot, sőt *vagyoni függetlenséget* akarnak szerezni. Ismétlem, hogy vagyoni függetlenséget, mert felfogásom szerint a megingathatlan alapon álló intézmény által biztosított nyugdíj több a forgo- veszendő tőkének.

Már most kérдем az én tisztelt kártársaimat: mi különbség van egy tékozló fiú és a mi osztályunk között? Semmi! Tisztelet a csekély számú kivételnek, de újra mondom, hogy semmi, éppen semmi. Mert valamint a tékozló fiúnak nincs egyéb aspirációjuk, mint hogy vagyonok, jövőjük és egészségük áran gondolkodás nélkül éljenek a mánk, azoképpen nincs a pinczerek 90 százalékának semmi oly józanabb és nemesebb célja, ami által őket az *ily tékozló fiúktól* meg lehetne különböztetni. Igen. A tékozló nyomdokain járunk, annak nyomdokait taposák osztályosaink kilencz-tized részben. Az én önzetlen, jószándéku faradozásaim meghíusultán élő és világos tanúságát szereztem ennek.

Nem iratkoznak be a nyugdíj egyesületbe, mert: egyiknek nem futja rá a keresete; a másikat korának előrehaladottsága gátolja; a harmadik fiatal meg, hát ráér; a negyedik, az ötödik, a tizedik. . . tudja a jó ég, mivel nem menti magát, csakhogy kétséges legyen a nyugdíj veszedelmétől. Jó! Fogadjuk el indokunkat úgy, ahogy előadják. De pillantunk be egy kicsit az ő társas életükbe, nezzünk be a kávéházakba úgy ejlenként, ahol őket kor és minden egyéb különbség nélkül mindenkor együtt találhatjuk. Mit látunk itt? Látjuk, hogy a fiataloknak, az időseknek, a tehetősegeknek és kevésbé tehetősegeknek, akiknek nincs *miből* vagy nincs *miért* gondolni a jövőre, azok mindnyájának telik a féléveszett játékszenvedély kielégítésére. Igazuk van a legteljesebb mértékben Mitrovitz Adolf és Kriván Illes kártársainak. Czikkekben foglalt nézetüket teljes egészükben osztom és az utolsó szóig alárom én is.

A kávéház — az a pinczérélet megrentója. Semmit a közéletnek, semmit a magunk jövőjéért, de mindent a

kávéháznak, a haszontalan időtöltésnek, a tékozlásnak. Kezdve a karambolon, végezve a macaón, mindent el az átkos játékszenvedély haracosl el nemesebb céljainktól. A karamból, az még csak helyaján volna. Annak mértékkel való üzest vegyük nemes szorakozásnak és testedzésnek. Hanem a Casino 10-20 és 30 krba partija, majd meg a kalabriás 80 kr. bukkasl! No de ez mind blitri. A macaó? Az már valami. Ha amaz anyai ártatlanságok mellett nem jöhettek szóba, hat hogy jöhettek az isteni macaó mellett szóba a közügyek, nyugdíj egyesület, Országos Pinczér Egyesület, a magunk jövője és jóléte? Micsoda eszielenség is volna a nyugdíj és egyéb hasonló ostobaságokkal törődni, amikor a macaóban kivághatjuk a *sláger*t. A sláger, kivált ha bankárok vagyunk, ez aztan élvezet. A mindent felülmúló, fenséges élvezet.

A saját öreg napjaink gondterheitől való megszabadulásra, közügyeink előmozdítására tehát nincs pénzünk; hanem bezzeg van a macaóra jóval több, mint amennyivel elérhetnénk azt, hogy mi is emberek és méltó tagjai lehessünk a nagy társadalomnak.

E vigasztalan, szomorú valóra ebredtem én ábrándosálmadozásaimból akkor, amikor azt hittem, hogy végre itt az idő és alkalom, mi is tehetünk és fogunk is már tenni valamit.

Ertem már e mélyeség hátramaradottságát. Igazat azok mindazokból, akik panaszkodnak, hogy haláttan feladatom mi közügyeinkért harcolnai, Jól tudja Kriván Illes kártársam, hogy a pinczér-lelkésedés számlaláng és semmi egyéb. Neki ugrottunk nagy hithoval közölgőainknak, s mielőtt csak valamit is elérhetnénk volna, szégyenteljesen megfutamodtunk. Ez a való és tiszta igazság.

Epen elég, az elégnél is több ok arra, hogy a törekvők és jobb érzesűek is elkedvetlenedjenek és lemondjanak a küzdelemtől.

De én mindamellett nem akarok a lemondásba belenyugodni. Nem mondom le, mert mégis van egy vizgatalt tudatom s ez az, hogy a pinczerek 90 százaléknyi tékozló fiúi nélkül is vagyunk még amnyian, hogy a siker reményével küzdhessünk ama dícső és nagy celokért, amelyekért szerkesztő uram sikra szállott. Szomoruan szerzett tapasztalataim daczara is azt mondom, hogy jól, helyesen és nemesen cselekedett, amikor eszméiert harcra indult. Kérem is, hogy valamennyiünk érdekében szerelje föl magát ana kisebb rész támogatásával, amely bár számban csekély az egészhez képest, de kitartások, erkölcsi erőkben hasonlíthatatlanul felülmulja a tehetetlenek meg tisztizer oly nagy seregét is; és így még sincs önkök ana a csitgedésre, mert ez a kisebb, de értékesebb gárda — legbensőbb hitem szerint — mindvégig

hű fog maradni az ön tiszta zászlójához. Így aztán, ha később is, de mégis csak eljutunk a boldogulás révébe. En minden este mindenkor hű és kitartó fegyvertársak lesznek.

E kijelentéssel fogadják Tekintetes szerkesztő ur öszinte nagyrabestülésemet, melyel adozom nemes intenczióit és maradok

hazafias tisztelettel

Koller György
fépinczér.

A mi iparunk.

Országos vendéglős szövetség. országos pinczér-egyesület.

II.

Ezt megelőző cikkeknek befejezőjében azt írtam, hogy az itt következő sorokban fogom kifejtetni azon irányt és módozatot, amelyeket *iparunk helytelének* javítása — vagy annak rendszer változása érdekében kell, s szükséges követnünk és végre hajtaniuk. De mielőtt ezt tennem, fölvetek egy kérdést, föl azutan meg egyet. Határozottan s előre tudom, hogy az első s egyszerű kérdés-emre száz és meg vagy százal több a bizonyított száma, hogy a kérdésben foglaltak híven megfelelők a valóságosságnak. De már abban kételkedem, hogy a második és — talán sokkal fontosabb kérdés fölvetésnél, a kérdés természetének megfelelő válaszadás és vélemények nyilvánítását: nem-e fogjak egy harmadik, de nem létező kérdésre vissza tartani a t. vendéglős urak? Ime tehát lássuk azokat:

Vannak-e és ha vannak, minők azok a bajok, a melyek a mi iparunkat a jelen bonyodalmas és veszélyes helyzetbe jutattak?

Ismerve és tudva a nagy általánosságban is ismert rossz viszonyokat s a közérdekeink: ellen irányuló, evel ellenkező s következményekben a legkarósbab hatással állapotokat; érdemes-szükséges-e s ha érdemes és szükséges: akarunk-e az ökkal szemben állást foglalni, és mikor?

Ez a két fontos problema képezi ezen ciklusunk közelménynek aljárját és lényegét. A ciklörök az émeletet ebből merítette, s a keretet ehhez szabta. Mert ebben látta összefutva, összebonyolulva, az iparunk helyzetét illető felmerült s felmerülhető mindazon kérdéseket fonalszálat, a melyek már nem egyszer foglalkoztatták a szakkérdések s ügyekkel törődni bármikor kész és az osztály első szakfőriait. De hogy ez össze-vissza kuszált csomót megoldani, s a komplikált helyzetből kijutni mint lehet, azt egyelőre megmondani, kisé

nehéz feladat; mert hisz a kérdések megoldását már mások is akarták s bármint akarták is azt keresztül vinni, eddig egynek sem sikerült. Csak maradt az akarat akaratnak, az elmélet elméletnek; a szóvali értekezések, tanácskozási- és konferenciák pedig, lettek a papirosé.

A *mai ros: viszonyok* között, minden megeshetik. Az is, hogy a gondos elméletből, a legjót akaróbb szándék sem bír átjutni, a gyakorlatnak, tuskés-bokós háskóján. S nem valószínű, hogy a hevenyében ide vetett elmeszülemények is, nem-e jutnak az előbbieks sorsára? ... Mert teljesen igaz az, hogy valamit megérteni mindig könnyebb, mint valamit megselekedni. Ahoz ész, ehhez idő és erő szükségesletik. Soknak sokkaltá könnyűségére eskik ha valamely elváltat feladatnóm kell teljesíteni. De ugyan abbólne m következ az, hogy a vendégfős és pinczerek se teljesítsek a közérdek a saját maguknak javát czélzó és reájuk váro teendők. Teljesítjük igen, de hogy mit és mint értünk meg előbb.

A mi iparunknak sok a baja és nagy a baja. E sok közül a legnagyobbakat már nagyobból ismeretemen, bárha ezeket ismeretemen sem kellett volna, mitán azokkal a tapasztalatban lépten nyomon lehet találkozni.

Mert ki ne tapasztalná azt, hallván napról-napra, hogy: ma itt ment tönkre egy vendégfős, tegnap ott bukkott meg egy szállodás. A kávéházak bukása rendszeres s naponta tucat számba megy. A nagy „Kruach”-nak működése, sehol sem oly sikeres, mint a mi iparunknál.

(Folytatjuk.)

Pinczerek par'amentje.

(A pesti pinczér egyesület évi közgyűlése.)

Nem tehetek róla, hogy az Ujkor lapjainak hasábján valaki oly nagyon sietett bele kontarkodni az én mester-ségembe. Nem is keresem, hogy ki volt az a valaki; ugy gondolom, hogy egy az én legközelebbi ismerőseim közül igyekezett engem — a mindenkori notariust — hamari-hamvas tudósításával lefőzni. No de megállj *Te valaki*, majd lefőzlek, meg be is főzlek én téged ugy, hogy örökre elmegy a kedvet a kontarkodásból!

Mivel hogy ugy kezdem észre venni, hogy az Ujkor-nál az új éra beköszöntése nem igen kedvez a hivatalos jegyzőkönyveknek s egyáltalán a hivatalos stylus aranjueti szép napjai a történelemnek adattak át, hát azt hiszem, ez a nyitja annak, hogy Ujkorunknál nem várták meg az én szigorúan hivatalos

formájáról ismeretes jegyzőkönyvem beérkezését, hanem lóhalálával siettek kiadni a ma egy hete megjelent kedélyes bulletin a mi parlamentünk agoniájáról. Az ismeretlen ismerős tudósító pedig nevet a markába, hogy ime: milyen könnyen elúthette a hivatalos notariust az óhivatalos dicsőségétől. Ohó! Megálljunk csak egy kicsit — Hé-kás! Van am erre egy jó kis nota, amit nagyon jó lesz megtanulni és emlékezetben tartani. Rövid is meg igen tanulságos is ez a kis nota, hát ide is írom; itt van ni:

*Vagyok olyan legény mint te
Tudok olyan írást mint te!*

Egyetünk ez idei közgyűlése elé az igazított opeista szerföltöt nagy és aggodalmas várakozásával néztem. Hirc szármalyt ugyanis, (én legalább elég autentikus forrásból szereztem róla tudomást: Pázmány Dénes legszűkebb környezetében beszéltek) hogy az egylet genfista tagjainak sikerült a választmányban tért hódítaniok. Ez pedig nem kisebb veszedelmet jelent vala, mint hogy a genfi szellem esetleges felülkerekedésével a külügyi politika, nevezetesen pedig a most folyó afrikai háboru az elnök kérdésben okvetlenül két pártra fogja szakítani az egylet tagjait. Sőt — mitán tudvalevő, hogy az internationalis érzelmű pinczerek mind angol-pártiak, a sovinszta magyarok pedig (kivált mióta küsült, hogy a bur fővezérek javarészenek bölcsője magyar földön ringott) egytől-egyig lelkes barátai a buroknak s angol-párti programmal még az elnökségre se kapható közlülök senki, — nem látszék lehetetlennek az sem, hogy a genfi elvek diadala esetén egyenesen Svájc-ból fog az egyletnek egy angol-párti elnök importáltni.

Am ha más időkben, más körülmények között érens számba ment az elnök-kérdésben ellenzékinek lenni, — nem ugy most.

Most a szittyaság elengedhetlen követelménye volt, hogy az elnök választás remét elhárítani segítsük; ami pedig csak ugy mutatkozék lehetségesnek, ha az ellenzékli hagyományokat félretéve a kormányval (az az a választmányval) tartunk. Így álltak a dolgok, vagy ha ugy jobban tetszik, ilyenek voltak elő-

leges információim, amikor a nagy nap-leerkezett.

Vegyes érzelmekkel, boros gondolatokkal és borig áztatva érkeztem meg csata színhelyére. De amiért akkor haragudtam, t. i. a júliusba illő záporosóért, épen az lett a szerencsénk: a börtükre inkább, mint az eltvükre feltékeny genfisták a zivatáros idő miatt nem jöttek el, s így a veszályen egy-szeribe tul voltunk. Azaz, hogy nem egészen, mert az az egy pár bátrabb genfista, aki mégis megjelent, nem igen tudott a teljes és tökéletes kudarcz gondolatába belenyugodni. Megkísérleték hat a jelenvolt bur-barát magyarok táborában — legalább egy mérsékelt ellenzék összetörözását. Nem rájukt mult, hogy ez sem sikerült nekik. Így aztán mit volt mi tenniök, minthogy ők is a választmány jeltfőltre: Kaszás Emil Lajosra szavaztak.

Nem is történt az egész választás lefolyása alatt nagyobb baj, mint az, hogy a Genfiek alvezéré tKrássy Bódog elnököt egyszerűen skartba helyezte a szavazók többsége; — mielőtt meg ezt megelőzőleg az Emmer-képi Czuhr-nül Emil Hitrovátz Adólnak (kit egy harsány hangu közbeszólás saját akaratá ellenére az elnök székbe óhajtott volna visszahelyezni) egy barátságos indulatu abezuggal kedveskedett. Mitrovátz Adolf ép oly angol flegmával vágta zsebre CzuhrHül haratjának mosolygásba göngyölt abuzgját, mint Kaszás elnöknek bizalmi nyilatkozatát, amely őt az abzug ellen hathatosán megvédelmezte. Epen így nem hozta őt ki a sodrából a Pauly Antal secessióis indítványja sem, amelyek tartalma nem, csak éle volt; de azaztán egészen ő ellene fordítva.

Amikor ugyanis Mitrovátz azt vitatta, hogy az ujjonnan módosított alapszabályokon keresztül vitt módosítások nem annak az intenczióknak a szellemében vitettek keresztül, a melylyel azokat elhatározták: Pauly ur azt indítványozta, hogy bizassék meg a módosítások keresztül vitelével egy olyan tag, a ki az ilyesmihez jobban ért, mint az elnökség: pl. Mitrovátz ur. Noha az indítványban sokkal kevesebb volt a barátságos indulat, mint az imént elhangzott abezuggan, Mitrovátz csak oly gracziózus mosolylyal fogadta ezt is, mint amaz.

(Folyt. köv.)

A közönség köréből.*)

A kérés és vendéglős ipartestület figyelmébe!

Vannak bizonyos dolgok, melyekről mindenki tud és mégsem vesz róla tudomást senki, vannak bizonyos aktuális kérdések, de a melyeket megbolygatni senki sem akar. Ilyen a borralvó kérdés. A midőn én ezen kérdést megbeszélés tárgyává tettem, természetlenül csakis a nagyközönség, illetve a vendéglős és kávéháza járó publikum szempontjából fogom elbírálni.

A borralvó, a mint azt minden vendéglős és kávéházat látogató ember tudja, egy elő jogosultlan megterheltes, a melyet *kénytelenek* vagyunk megfizetni. Kénytelenek vagyunk azt a terhet viselni, ha csak nem akarjuk, hogy bennünket a kávéházból vagy vendéglőből kinézzenek. Kell-e állítasomat igazolni? Vajjon ki ne tudná, hogy 10 fillér borralvót adó vendégnek mily előzékenységgel veszik el és adják föl a kabátját? Mindenesetre előbb ott terem a pinczér, mint annál a ki csak 6 meg 4 fillért ad. Vagy beszéljek annak a sorsáról, a ki elég merész borralvót nem adni? Nohát az bizonyos lehet benne, hogy a midőn a kabátját készül felvenni, a pinczér másnak vizet fog hozni; ha újságot kér, elkészülhet rá, hogy nem kap, mert ilyen vendég számára mindég el van az újság foglalta. A pinczér nem látja az asztalterítőt a borralvó adóját leróva; a kezében levő kendővel addig vergeti, tisztogatja a nem piszkos asztalterítőt, még csak az illető távozni készülő vendégnek a zsebéből ki nem tisztogatja a pinczér véleménye szerint neki jogosultan járó borralvót.

De meg hányféle is ez az adó? Először jön a főpinczér. Ennek kénytelen az ember adni, mert ha például 20 krt kell fizetnünk és egy forintot adunk oda, egész bizonyosan lehetünk benne, hogy nem kapunk 80 krt ezüstben vissza, hanem csak 70-ét és hozzá 10 apró krajcárt; ekkor jön természetesen a segéd pinczér. Ezek után pedig ha az a vendég azt a fényűzést enged meg magának, hogy a 00-nás helyet is felkeresse, akkor utjól fog fizetni. Hát hogy az ilyen viszonyok nem-e botrányságok; hogy a közönségek ilyen megszaroltatása megengedett dolog-e ennek a megtételést minden igazságos emberbe bízhatjuk. A kérdés már most az: kit okolhatni ezen állapotokért? Kit terhel ezért a felelőség? Szerény véleményem szerint egyedül és kizárólag a vendéglős és kávéház tulajdonosai; és pedig azon egyszerű okból, mert a főnök urak a közönség által fizetendő borralvókat a pinczereknek jövedel-

mél betudják, vagyis az illető főnök a kiszolgáló személyzetének fizetését a nagyközönséggel fizeteti meg.

A fővárosban a főzetőpinczerek havi 12-15 frt fizetést kapnak. Ebből fizetik az esti újságokat, naponta 20-30 kr, havonta tehát 6-9 frt., ebből veszik a gyufát, ebből vonatnak le a betegzentári díj, stb. Mi marad az ilyen embernek a fizetéséből? Semmi. Miből tartsa el ezen ember a családját? Kénytelen a borralvóokra való vadászattal összekoldulni annyit, hogy megélhessen. Az aztán már az illető szerencséje, a hol több ugynevezett borralvót kap. Az ilyen helyzet a tisztelt főnök urak szerint az ő főpinczertüknek szép jövedelme van, a mitől azonban nem az ő zsebük fáj. Kérdem már most, hisz nem akarom a társadalmilag fontos kérdést minden oldalát megvilágítani; kérdezem, mily jogon fizeteti meg ez a kávéház vagy vendéglős tulajdonos az ő személyzetet a publikummal? Mit mondana ugyanazon főnök ur ha egy darab vízson vételemén az őt kiszolgáló segédnek borralvót volna kénytelen adni? Pedig vásznat nem szoktunk 2-szer venni és csak egy segéd szolgál ki. De különben ha a kávéháza vagy vendéglőbe megyünk a tulajdonos kötelessé gondoskodni személyzetéről kik a vendéget kiszolgálják, és így kötelessé ezen személyzet megjelhetéséről is gondoskodni, vagy pedig ő maga élvezi ezt és akkor a személyzetének fizetését megtakarítja; de semmi esetre sem megengedhető dolog, hogy a szolgáltatott teljesítő személyzet önrésztének rovarára, ezeket a közönség megkérősitásával a vendég által fizetesse meg.

Ezen állapotokon segíteni első sorban azok hivatása és kötelessége kik a vendéglős és kávé ipartestületek élén vezér szerepet visznek, ezen uraknak be kell látni, hogy a mai állapotok egészségtelenek, mert a közönség illetéktelen megterheltesével jár, és hogy a mai rendszerrel személyzetüket azoknak karjaiba kergetik, a kik a nyomort és nélkülözést saját czéljaikra kihasználják.

Lövinger Vilmos.

Egyesületek.

Hivatalos rész.

A létesítendő rsz. Pinczér-Egylet legközelebbi ülésének tárgya: a jóváhagyás végett felterjesztendő. O. P. E. alapszabályok felolvasása és ismertetése, és társ-elnök választás.

Találkozó.

Az O. P. E. központi bizottság »belvárosi Pinczér Asztal-társaságának tagjai **rendes heli találkozójukat**, a belv. Irányi-utczai **Lukács** fe. vendéglőben tartják. Össze gyűjtelek v. o. minden nap 1/2 4 és hat óra között.

Pályázati hirdetmény.

A boldog emlékeztető néhai Frohner János ur végrendeletében 5000 ftyt hagyományozott egyletünknek, oly czébből, hogy ezen tőke kamataiból évente egy előmenetlekre törekvő pinczér, czélja elérésében segítvezzessék.

A pályázati díj f. e. június hó 7-én, a hagyományozott elhalalozási évfordulóján ki fog adatni.

Azért felhívotnak az esetleg igényt támasztó egyleti tagok, hogy felszerelt folyamodványokat május 15-éig az egyleti elnökséghez beküldjék, melyek fölött a választmány a vegrendelert értelmeben a vendéglős ipartársulat ellenőrzése mellett határoz.

A pályázati feltételek az egyleti iródiában minden delután megtekinthetők.

A budapesti pinczér-egylet elnöksége.

Különfélék.

Lapunk sombatra hirdett megjelése technikai akadály miatt 2 napot késett.

Az előfizetőköz. Felkértem mind azok, kik előfizetésükkel határelőben vannak hogy azt megújítani mielőbb sziveskedjenek. Akik pedig helyükert változtattak, — hogy a lap szerkesztés akadályokba ne ütközzenek — újabb czimnek beküldését kérjük.

Segélyt a betegnek.

Egy négy éve tudó bajban szenvedő szegény pinczér fekszik egy budapesti kórházban beteg. A mindenkitől magára hagyott beteg, a napokban egy levelező-lapra írt segélyt kéro sorokban, a Pannonia szálló főpinczéréhez fordult. A lev. szösz szerint így hangzik:

(T. főpinczér urak, Budapest, Pannonia szálló étterem)

Igen tisztelt főpinczér Ur!

Becsásson meg, hogy mint ösmeretlen collega. Önhoz bátorodom folyamodni. Ezelőtt én is a fővárosban folytattam pályámat s a budapesti pinczér egyletnek is tagja voltam. Innen elkerulvén vidékre, betegeskedésem folytán Nagy-Váradon telepedtem le. Köztudomásu, hogy az egyletnek nem igen segítenek az emberen ha hosszab ideig beteg, még nem is akarják ösmerni. En már négy éve szenvedek tudó bajban: feljöttem budapestre, hol már közel 5 hónapja fekszem beteg a kórházban. Egy izben folyamodtam a budapesti pinczér-egylet elnökehez, **Kaszás** Lajos urhoz, de sajnos rám nézve, **valaszt** sem kaptam tőle. Jelen soraimban a midőn a t. kollega urakhoz egy kis segélyért folyamodom, azt előre is köszönve, maradtam tisztellett

Budapest, Szt. István kórház.

Taskovics József
főpinczér

*) Választunk közléstüké miatt a jövő számar marad.

Olvassa ezen sorokat, kinosan lep meg bennünket, hogy hányan lehetnek osztályunkból, akik ily súlyos betegségbe esve, kopogtatnak egyik vagy másik egyet ajánjat egy kis segélyért, a melylyel bajukban némileg enyhíthetnének? Az idealisztikus ember baráti szeretet eszméjén, a humanizmuson alapuló legtöbb intézményt azonban azok a bizonyos szabályok kötik: hogy a jótékonyág elvet bárkivel is alkalmazhassák. Csak a ki rendszer, vagy a ki régebb időtől fogva tagja, veheti igénybe a §§-ok segélyezési jótéményeit. Milyet azonban az a tag, a jelen helyzetben annyiszor változó körülmények folytán, a rég fizetett egyet-letnek területumát elhagyni kényserült, a szerencsétlenségére, ép ez időtájt ért balesetében (betegség), a jelen tartózkodási helyen működő s a localis viszonyokhoz alkalmazkodó másik egyet, nem bír segíteni. Oly kezdetűnk pedig amely ilyen esetekben a hosszabb betegségbe esett kártársakat és rokant-jainkat oltalmába venné — mindezek nincsen. Egyedül a ker. b. segélyzők, s az egymáhnál orsz. jellegű nagyobb kör-intézetek; a melyek a mindenkitől magukra hagyott betegeket befogadni vannak köteleve.

Hogy a jelenleg fennálló pénzér-egyleteknél semmi létjogosultságuk és céljuk nincs; ezt már akkor kimondtuk, a midőn a lét orsz. pénzér-egyletnek mozgalmát megindítottuk. Ezek helyett egy olyan országos intézményre van szükség, amely az osztály összes tagjait képes befogadni és azokat minden esélylén szemben meg tudja óvni. Az ily fenti s ahhoz hasonló példák miatt, nem kellene annyiszor szegyenkezniük a mai művelt kor humanizmusa előtt. De mindazáltal ha ily intézményünk még nem is létesült, egy k nagy előnyünk hogy jó szivekkel rendelkezünk.

A fővárosi „pannonia szálloda” értelmének derék pénzér-kara. A fent közölt segélyt kérő sorokra körében gyűjtést indított, rendeltetési helyére juttatván egyszersmind a gyűjtés eredményét, az alább kitüntetett összeget. A gyűjtőt összeg nem sok, de nem is kevesebb, mint a mennyit jó szivektől kívánni lehet. A pannonia étterem pénzér-kara, élén a humanus gondolkodásáról közmert főpincér Mitrovácz Adolfal, arra kéri a fővárosi pénzér-eket, a jó szívű kártársakat, hogy indítsanak gyűjtést köreikben ök is, és adakozzanak bármilyen csekély összeget, a kórházban fekvő beteg collega számára s a gyűjtőt összeget küldjék az illetőnek *Vaskovits István, Sz. István kórház*, vagy pedig a pannonia szállóba, *Mitrovácz A. főpincér* urnak címére. A midőn a t. vendéglős és pinczer urna figyelmét mi is erre hívjuk fel, egyuttal itt közöljük azok névsorát akik a gyűjtést megindították. *M... és B... fő-*

pinczerek, *Duchony J., Bock F., Payer-, Bonn Fr., Tassy-, Ulm-, M., éthördök 40-40, és E. éthördő 20 fill.* Borfiuk: *Iments J. 40, és Pakurár, Haubel B., Bör S., Gülhovie, Lészai, Kinsty A., Kálmán P., Simoncsi L., 20-20 fill.* Összesen: 7 kor. 20 fill.

A hirdeseti bélyeg eltörése. Egy a honi kereskedelmünk s iparunkra nézve rendkívül fontos és orvendetes esemény hírelve szolgált, az e hónap, 3-ára felviradó napja. — „Eltörlik a hi detési bélyeget a magyar kereskedelem ipar terjesztesnek, eme nagy kerekötőjé.” Eddig ugyanis, ha valaki *heti* vagy *napi* lapban hirdetést akart közzé, tenni, a kiadóhivataltól hirdeseti díjján kívül még a kintár is megkövetelte az 5 30 kr. bélyegilletéket. Most ez a nehézség s a keresk. világra valóságos hirdeseti szekturális állapotok mind megszűntek, *Lukács László* pénzügyminiszternek, a képviselőház f. hó 3-iki ülésén, a naptárak, hirdetmények, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és időszerű lapok bélyegkötelezettségének eltörleséről benyújtott törvényjavaslata folytán. *A Ház* minden oldalán nagy lelkesedéssel fogadott törvényjavaslattal szövege a következő:

Törvényjavaslat.

1 §. A naptárak bélyegkötelezettsége 1900. évi december hó 31-én, a hirdetmények, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és külföldi időszerű lapok bélyegkötelezettsége ellenben 1900. évi június hó 30-ikán megszűnik; az ezen időpontig bezárólag esedékesül való ilyen bélyegilletéket azonban szabályszerűen lerólandó s el nem engedhető.

3 §. Az 1900. évre szóló, el nem kelt bélyegzett naptárak után lerótt bélyegilletéket, amennyiben a naptárakat a kiadó az illetékes pénzügyi hivatalhoz 1900. évi december hó 1-éig beszolgáltatta s amennyiben azokon a használatnak semmi nyoma nem látható, — képzésben visszaterítendő. Más jogezimen az 1900. évre szóló naptárak után lerótt bélyegilletéket sem részben, sem egészen vissza nem téríthető.

Az 1900. évre szóló naptárak már az 1900. évfolyama alatt bélyegtelenül kiadhatók és árba bocsáthatók.

3 §. Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bízott meg.

Budapest, 1900. évi március hó.

Lukács László s. k.,
m. kir. pénzügyminiszter.

A törvényjavaslat *indokolásában* el van mondva, hogy a naptárak, hirdetmények, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és külföldi időszerű lapok bélyegkötelezettségét Magyarországra nézve az 1850. évi szeptember hó 6-ikán kelt császári rendelet léptette életbe s ez a bélyegkötelezettség az 1868: XXIII., 1869: XVI., 1870: LVIII., 1871: LXIII., 1873: IX., 1874: XVI., 1875: XVIII., 1881: XXVI. t.-c. által fonatartva, mostanáig érvényben van. Tagadhatlan, hogy a szóban forgó bélyegilletékek az ezek által terhelt irodalmi s nyomdai termékek egy előállítást, mind forgalmat, határozottan befolyásolják, hogy bönítolgatnak s a mai változott viszonyok közé már nem

illenek. Részben ennek tudható be, hogy a hasonló címekek alapuló adóztatás ma már minden művelhető államban is van éjve s hogy legújabbban Ausztriában is a naptári és hírlapi bélyegilletékek megszüntették. A hirdetmények és hírlapbeiktatási illetek Ausztriában már régebben eltöröltették.

— **A kereskedelmi minster és a Szombathelyi husfustölde.** *A M. és H. Lapjából* vesszük értesítenket, hogy *Hegedűs* Sándor kereskedelmiügyi miniszter f. hó 29-én Szombathelyre érkezik. A mindent látó akáro és figyelmet mindenre kiterjesztő miniszter megfogja tekinteni az ottani husfustölő gyárat is, s annak üzemképességéről, a helyszínen akar meggyőződést szerezni. A ker. miniszter érdeklődését magára irányító eme fontos ipari létesítménynek jelentős voltára nézve elég annyit megjegyezés, hogy a vállalat helyenkül még *esés* fiokjainak, közűjük számítva, a budapesten levőt is; forgalma az e fajtahoz hasonló több gyár- s iparvállalatok közt, a legelső helyen áll.

— **A fővárosi kávéosok gyűlése.** A budapesti kávéspártársulat f. hó 3-án hétfőn este a Drechsler-fele vendéglőben Harkai Mór korelnök elnöklete alatt tartotta folytatolagos közgyűlést. Megvászották közfellegiáltással *Némái Antal* elnöknek és Harkai Mór alelnöknek, pénztárnoknak *Holstein Zsigmond* és ellenörnek *Berger Leót*. Választmányi tagok lettek: *Aray Ottó Ede, Briuk Károly, Drechsler Béla, Freund Henrik, Glaser Fülöp, Grünck Gusztav, Hezmann Károly, Hirsch Adolf, Kleinlein Károly, Lankó Pál, Pelzmann Ferencz, Perl István, Pikler Armin, Sauer Sándor, Stanoj Miklós, Thányi József, Wassermann Jónás, Weingruber Ignác.* Választmányi pottagok: *Lengyel Zsigmond, Nercy Desző, Schreiber Hugó.* Az eradmény kihirdetése után az indítványokat tárgyalták. *Wertheimer Lajos* panaszképen folozza a *Lapport*-fele hírlapszűlési monopoliom nem elégíti ki a kávéház tulajdonosokat. Javasolja, hogy valamely részvénytársasággal lépjenek összekötetésbe, hasonló vállalat létesítésre vegt. Szóba hozta még a kártya-monopoliomot is és indítványozta, hogy miután a játékkártya-gyárosok az árakat fölemelték, csel-szerű volna egy kártyagyárt alapítani. *Schreiber Hugó, Berger Leó, Weingruber Ignác, Némái Antal* és mások föl-szólalása után a közgyűlés *Holstein Zsigmond* indítványa értelmében határozott, aki elmondta, hogy tudomása szerint május elsején új kártyagyárt fog létesíteni, mely vállalatot a kávéosok támogatják. Ezután *Harkai Mór* tiszteletre, aki mint főv. kávéház-tulajdonos ma ülte 25 éves jubileumát, bankettet rendeztek, mely banketten a jubiliás kollegán kívül még a IV. ker. előjáró *Pesti Ferencz*, és helyettese, *Goreczky Zsigmond*, is résztvettek. *Némái Antal* pártársulati elnök hosszabb beszédben

üdvözölte és méltatta Harkainak az ijtársulást körül szerzett érdemeit. Majd *Pesti Ferencz IV. ker. előjáró* Harkait, mint köztisztelőben álló polgárt üdvözölte, mire a jubilánsnak gyönyörű albumot nyújtottak át. *Harkai* meghatottan köszönt meg az ovációzt, mire megkezdődött a társasvacsera, melynek folyamán Harkait (a Koronakávéház tulajdonosát) számos felköszöntöben ünnepezték.

— **A Londoni Magyar Pinczer Kör** derek, hazafias tagjai, ismét szépen kitüntették magukat, megülvén márczius 15-két, a magyar szabadság napot. Megültek egy szép ünnepély keretében, lelkes és vidám hangulatban s akként, a mint ezt ők szokták tenni minden olyan jelesebb nap alkalmával, amelyet a magyar ember ünnepnapjának nevez. Magyar pinczer honfi társainak e lélek emelő szép cselekedetéről egy-két nap lap is dicsérelő emlékeztet meg, a mi mi csak azért sajnálnak, hogy abból rész nem engedhető a mi idehaza lévő derek szaktestületeinknek a kiknek sajnós, az ilyen hazafias tettek uzoválására — a más egyébb fontosabb teendők és elfoglaltságok miatt, oly igen kevés időt adatik. A L. M. P. K. nek az ünnepélyre szóló meghívója itthon, a főváros egyik legelső nyomdájában, a „*Pallas*”-ban készült, a melynek szövege a következő volt:

(A Londoni Magyar Pinczer Kör. — 1898 évben London, W.)

Meghívó: Van szerencsénk T. cz. Márczius tizenötödikére, a magyar szabadság napjának elfordulójára, a kör helyiségében tartandó ünnepélyre hazafiai tisztelettel meghívni.

Kezdeté este 9 órákor. — Ünnepi sorrend: 1. Fogadtatás 9 óráig. 2. Vacsera pont 8 órákor. 3. A vacsera második feljében az elnök üdvözi a jelenlévőket. 4. Ráközi indulás. 5. „Talpra magyar!...” elszavalása. 6. A szózat. 7. „Kossuth Lajos azt izente...” enklík a jelenlévők. 10. Tréfás magyar-angol párbeszéd. 11. Virág szórás. 12. Tancz.

Kértek a jegyeket, melyeknek 1 shilling az ára, az ünnep megtartás előtt, legalább is 5 nappal megrendelni. Felülhatások és szíves adományok a kör javára fordítatnak és a lapokban fognak nyújtgatni. — Az ünnepélyen magyar nemzeti kórdarab, illetve szallaggal szíveskedjék megjelenni. London, 1900. Márczius hó. A Londoni Magyar Pinczer Kör.

Aminthogy az eddigi hazafias ünnepély rendezések, mindig szép erkölcsi és anyagi sikerekkel jártak, úgy bizton reméljük, hogy ez is sikert hozott, (az erkölcsi már megvan) a mi L. Magyar Pinczer Körünknek, a melyre mi mint a lets. Orsz. Pincz. egyesület mozgalmának egy hamar megérett és szép

gyümölcsére, mindig önelégült örömmel és büszkeséggel nézünk. De nemcsak mi, hanem mindannyian büszkéek lehetünk ezen s már is oly sok tevékenységet kifejtett *Körre*, a mely míg a tagjainak közjótát tartja szem előtt, s azoknak magyar szellemét megörizni törekszik, addig nemzetének dicséretére válik.

— **Eljegyzés.** *Radó* Ödön könyvelő S. A. Ujhelyen eljegyezte Frídrich Vilmos az „*Otthon*” kávéház tulajdonosának szép műveltségű leányát, *Terka* kisasszonyt.

— **Farsang.** A *Szegedi pinczérkör* múlt hó 6-án rendezett igen jól sikerült zártkörű táncvigalmat az Európa szálloda külön helyiségében. A jelelem fele részben a Nyugdíjalap, felében pedig a „*Szegedi népkönyha*” alapjának jutott; és pedig amint értesültünk igen szép összeggel.

— **Pápan** a lét. O. P. E. asztaltársasága rendezett február 8-án (a Központi sórcsarnok helyiségében) *háziós* táncestélyt, melynek tiszta jövedelme az Orsz. Nyugdíjalapnak jutott.

A rendezőség Balanc Ödön, Pál János, Brunner János, Páizán János, Fischer József, Schotny Sándor, Gáger János, Sonnenfeld János, Leiszinger János, Spitzer József, Matzer György, és Vinkovits Sándor urakkól állott.

Pinczér bál. A Kolozsavát megjelenő újságból a következőket átvettük. A hivatalos farsang tegnap meghalt. De hogy utolsó perzei milyen vígan teltek arról csak azok tudnának igazán sok szépet és jót szólni, akik a tegnapi pinczér bál vendégei voltak. A pinczérbálnak jó hírneve már szinte tradícióvá lett s ha lehet ezt a régi renométtel meg fokozni, akkor a tegnapi estély rendező bizottsága megtette. A bál egy igazi elit mulatság nívóján állott, de nélkülözötte azok természetzerü feszességét és hidegséget. Igazi hamislatlan jövedy aralkodott és a mi mindig elegans pinczéréink idazi lekötelező szíveséggel fogadták azokat, a kik nem voltak ebéliek ugyan, de mégis ellátogattak a pompás mulatságra. A vendégekt Nagy Gábor disznóelők elaklon Moldován Dániel, Grün Adolf, Schermann Ferencz, Kovacs Árpád, Fészl József, Simon József, Lövy Nándor, Prém József, Urban Sándor, Balassa Árpád, Veréb Pál, és Schnaff Károly, rendezőbizottsági tagok is gadtak. A tanc már korán megkezdődött és jót sokáig, nagyon sokáig a legkifinomott hangulatban. A változatos és esinos kotilon figurák rendezését Ö v a r y Elemér dr. valalta magára. Sokat kellene még írni, ha hiú képét akarnók adni a pompásan sikerült mulatságnak, a honnan mindenki nagyon, kedves emlékekkel látovott. Felülhatások nagyon sok volt a pinczérre a mérlegelt anyagilag is csak a javukra zárjak le. A Központi szálloda dísztermet Nagy Gábor lekötelező előzenéységgel teljesen ingyen engedte át. Mig e sorokat írjuk, a zene szél táncolnak s mindenki nagyon de nagyon jól mulat.

A mulatság rendezése körül nagy tevékeny-

séget fejtett ki F és z l József alelnök, ki már hetekkel ezelőtt gondoskott az esztés táncdekről, valamint azokról az illetes hötlizán jelvényekről, melyek a tegnapi mulatságnak szintén egyik érdekességét képeztek.

Potpouri.

× **Az automaták ellen.** Külföldön ugytalálják, hogy az Automaták nem felelek meg a kereskedelem realitása elvnek, ezért is elhatározták, hogy harcot indítanak ellenük. **Kaszal** egyik kerületében máris rendelt ment az összes helyi rendőrtáraszhoz, felállított Automata-készülékek, huszonegy óra alatt távolítottanak el. A rendelet ugy van megokolva, hogy az Automaták állandón esábitással szolgálnak a fiataloságnak, hogy pénzt amtsémérő holmira s nyálank-ságokra költse el. Az ellenérizhetlen költözés rendkívül demoralizáló s azokonvil hogy a gyermekekben a takarékoságnak a szuló által fejlesztett hajlamot aláassák, még esámi is szoktatnak, amit világoan bizonyítanak az Automata készülékek sokszor található gom bok és ólom darabok. Eltekintve, hogy a rossz-zul működő s szilány árat tartalazó gép egyuttal maga is a esális és a besopás Automata készüléke határozottassák el az összes kül és belöldi autoritások között, hogy el velok pokolba...

× **A legnaggyobb város.** Londonnak a legujabb statisztika szerint hetéféll millió lakosa van. A lakosság száma évenként 80 ezerrel emelkedik, s átlag minden öt perczben történik egy születés. A lakosság 31 százalékának nincs állandó foglalkozása. A rendőrségnél rendszeren 220,000 hivatalos gonosztevő neve van feljegyezve. Ugyancsak erről a derek város lakosságáról mondja a mindent megfoglaló statisztika, hogy évenként nem kevesebbet fogyszt mint 400,000 okrot, 1,500,000 birkát, 200 millió kiló halat és 500 millió osztrigat.

Borászat és pinczészet.

A bor ismerete.

Az alkatrészekről.

Az előbb ismertetett alkatrészek, külön-külön szintén nem egyszerű teszek, hanem összetettékből állanak. Igy összetett testből áll a levegő is, amely az állatok és növények életére éppen oly szükséges, mint a mi életünkre. A levegő tehát két forrásból áll, melyek egyike *éleny*, a másik pedig *légeny*nek nevezetik.

Az *éleny* és *légeny* külön-külön alkatrészekre fel nem osztatnak, vagy is oly elemek amelyek csak sajátosságban különbözök. Igy p. o. az *éleny*: szintelén, iztelén és szagtalan testtel képez, melyet ha egy edénybe fogunk fel, s abba egy égő gyertyát esztünk, az benne gyorzan el. Mi is oly gyorsan élünk, az benne csakhamar le élünk életünk, ha nem levegőt, de a helyett tiszta élenyt szírnak be egy ideig. Ezért is bantulus az örök természet nagy általános rendszere és törvénye, miszerint az állatunk beszívott levegőnek csak ötödésztét képez az éleny vagyis: minden 5 klg. levegőben csak egy klg. éleny van vegyülve.

Tulajdonsága az élenynek még ha valamely más testtel egyesül; ekkor az új vegyület *éleny*-

nek mondatik, s ha ezen *élely*-nek íze savanyu, akkor az *sav*-nak nevezetik, a mely ha bizonyos növények kékszinu nedvével érintkezik, ez vöröse változtatja: ha az *élely* nem savanyu hanem lúgzu, akkor aljnak nevezetik; ennek ismét az a tulajdonsága, hogy vissza állítja azon növényi kékszín, a melyet a *sav* vöröse változtatott. Pl. ha a gyögszerkezletben pár krajczerért kapható kékes papir véget valamely *szamba* mirtják, az meg vörösödik, melyet az megszáradván ha ismét *alj*-ba mirtják, előbbi kek színet vissza nyer. — Vegül még azon természete van az *élely*-nek, hogy az valamely folyadékban ha *létegy* tartalmu anyagokat talál, azokkal egyesül, és velok az edény fenekére le üledik. Így van a bornál is, mert az abban találkozó *létegy* a tartalmu anyagokkal egyesülve, azokat hordó fenekére leülepti, a honnan aztan sepru alakban kivonhatók.

A *létegy* sajátságára nézve, szintén is ez saaz nélküli elem, de ellenkezo az élelynél, mert ebben minden égő tárgy elalszik. Ez a letegynek $\frac{1}{2}$ -od részét képezi, s mint állatokban, növényekben s azok minden részében így a szőlő leveiben is bőven található. Amly szükséges a mustban, ep oly ártalmos a borban, mert míg az bene van, addig a bor nem tisztá és mindig hajlandó az erjedésre.

A levegőben ezeken kívül még számlálhatlan test létezik, a melyek nagyító üvegen is alig láthatók. Ezen apró testecskék, melyek csak oly nagyító üvegen vehetők ki, melyek a tárgyakat 5-6 száz söt ezerszer is nagyobbaknak tüntetik fel. — *penész gombáknak* nevezetnek. Ezen apró lények igen gyors szaporodásuak és az a tulajdonságuk van, hogy a mely testekbe, pl. folyadékba is bejutnak a levegővel, abban különböző természetűeknél fogva, különféle változásokat okoznak. Így a mustban, hogy táplálkozhassanak, megátadják annak egyik-hátsk alkatrészét, minél fogva a must természetét is megváltoztatják ugy, hogy egészen más természetűi test lesz belöle. Ezen változást mondják *erjedésnek*.

A mustnak második alkatrésze a *víz*, amely *könény* és *élelyből* képződik. A *könény* légnémű test, aminden eddig ismert testek között a legkönnyebb és szintén szin-, szag- és íz nélküli elem. Ez ha bizonyos mértékben az *élely*-nél egyesül, ez által *ujt*est képződik, a melynek neve viz. A *víz* tehát nem más, mint könény és élely egyesülve. A *víznek* sajátsága, hogy a legtöbb testtel több-kevésbé mennyiségét foglal magában. A közönséges vizek közt legtisztább az esővíz, a kavicsos patak, vagy folyó víz.

(Folytatjuk.)

Gastronomia.

Alábbi közleményünkkel megnyitjuk a konyha- és étvágsimeret köréhez tartozó cikkeink rovatát, a *Gastronomiát*. Itt fognak helyet találni mindazon

kisebb terjedelmű közlemények, amelyek vagy csak szorosan a szakácsművészetre, vagy az étlap összeállítására, vagy az egyes népek nemzeti eledelére s azoknak a vendégös-íparra való kapcsolására, szóval mindarra vonatkoznak, amit rovatunk idegen névnek foglalmi magában foglal. Közölni fogjuk e rovatban a nevezetesebb bankettelő trendjeit, az előkelőbb bel- és külföldi ületek idény-étlapjait, kiterjeszkedünk az étlapok helyes összeállításának az egyes ételek elnevezésének magyarázatára és fejtegetésére. És amire legnagyobb szult fektettünk: tért nyitunk e rovatban szakképzett szakírsainknak, hogy szerzett tapasztalataik- és ismereteiknek közreadása által hozzá járulhassanak szakirodalmunk ez ágazatának *megteremtéséhez*. Etlapjaink, borárgyekzeink, de egyáltalában egész szakutudásunk öcsárlását akár naponként is olvashatjuk a napi lapokban. Vannak íróink, akiknek valóságos mániája: ki figurálni az étlapró pinczérhez. Megszoktuk, hogy etlapjainkat mint a magyartalanságnak non plus ultrájt emlegetsek. Gyakran megessik, hogy az az író, aki a kollegáját nagyon le akarja főzni, kollegiális szeretettel hasonlítja őt stýlusra révén — az étlapró pinczérhez.

Hogy ez öcsárlások s sokszor nagyon is izetlen eledelődek mennyiben bírnak jogosultsággal: annak megvitatása ugyancsak e rovatba fog tartozni. S egyes esetekben elhet a reflektálás jógával bárki, aki erre magában képességet érez s foglalkozásának szeretele ösztönzi rája.

Egyszóval jelen rovatunkkal megtesztük az első lépést nagyon is hatmaradt szakirodalmunk éltre keltéséhez s a későbbi fejlesztéséhez. Nem a magunk-, de foglalkozásunkat képezo iparunk érdekében valónak tartjuk vállalkozásunk sikerét.

Régi magyar szakácsmesterek.

(P. N.) A régi szakácsmesterek közül tudjuk ketőnek a nevét: Antal mester volt az egyik, szakácsa annak a Perényi Gábornak, aki Mohácsnál eseten, a másik pedig Mihály mester, Bebek György szakácsa. Szó nélkül művészt volt a maga dolgában mindakettő, mert edy XVI-ik századbeli szakácskönyv anonimus szerzője a köztekezőket tanulata töltik. Könyvében egy fejezet címe ez: Az egész ökönek megstítéséről. A mi időnkben csak népünemen sűrnek egész ökröt, akkor, is olyan módon, hogy lehetetlen megenni. A régi jó időkben az ököstetés az oligarka családok menyegzőjén történt s a pcesénye nem szegények asztalára készült ajándékul, de az urak fogácszatották el. Antal mester e szakácsremeklést, amely a Perényi György lakodalman történt, Bebek György szakácsa, Mihály mester beszéli el más szakácsoknak, akik tamáskodnak a

csodadolgon. Hát nem is volt könnyűség, mit Antal mester művelt. Az ökröt nyáron megstította egészben ugy, hogy körmei és szarvai épen maradtak. A sütes alatt a kömököt és a szarvakat vétes ronggyal takarta be, vízzel lelocsolta, aztán a foladáskor megmaranyozta. De az ökor gyomrában sült egy öreg kövér juh, a juh gyomrában egy szopós boju, a borju gyomrában egy kövér kappan s ezek is mint izes, jól sült pcesények kerültek fel az ökor gyomrából. Foltalálása is csodaszámba melhet. Olyan asztal készített Antal mester ehhez a pcesényéhez, hogy az ökröt állva, természetes minemiségeben adták az urak elé. — A régi magyar konyhában tömérdek a hus és a fűszer. A már idezett régi szakácsudomány a tehényhusból (ma marhahusnak mondjuk) elősorol ötvenhat ételt, a borjuhushól huszonhat, a juhushól huszonkilencet, a bárányhusból tizenegyet, a disznóhusból tizennyolcat, a malacból tizenkettőt, a Indushól tizenhatot, a tyukból és kappanból harminötöt, külön a csirkeből — tyukfiakból — huszonegyet, a halakból átalan harmincat, aztán a különféle halakból külön-külön meg egyhány tuator, hogy ne részletezzük a vadakat, aztán a fözeleket és a térszások írgalmatánál hosszú lajstromát. Mi fűszert alig használtak a borson és a paprikán kívül, a régi konyha a paprikát még nem ismeri, legalább a szakácskönyvekben nincs használatának nyoma: de fogyasztot tömérdek borsot, safrán, szercesedőviragot, szegfűszeget és bórót. A régi szakácskönyvek és báró Apór Péter emlékirata a köztekezőket mondják régi magyar ételeknek: disznólab tornával; káposzta teheyhussal, ludu ssal, szalonnával, telen friss disznóhussal; juhús spékkel és tarkonyával stb. Amint ez összevont idézetből is láthatni, az ételek nem eppen könnyűk és elajta ételből ebédre tizenhat-tizennyolc fogást, vacsorára tiz-tizenegy fogást elnyelni nem volt teradolog. Pedig a nagyuri háztartásban a tizennyolcfogásos ebéd, a tizfogásos vacsora mindennapos; ilyenkor nem volt lakodalom, nem volt országgrázoló vendégség.

Üzleti hírek és helyváltozások.

— **Uj vendéglős.** Fővárosi pinczér karunknak, ismét egy derék s törekvő tagja érte el célját, a nehéz küzdelmes pinczér pályán. Ugyanis *Hack István*, az Andrásy-uton lévő Klényvi étteremnek huzamosabb időn át volt főpinczéré, a Vámbáz-körúton lévő Szöke-féle vendéglőt vette át. Az új pályatársnak szerencse kísérje működését.

— **Pohl Károly** a fővárosi vigadó kávéház volt érdemes bérője, a belvárosi Gregorius-féle vendéglőt vette át.

— **Bereczky Lajos** jóhírnevű s közismert vendéglős szaktársunk, a kőbányai Mössner szállodát vette át.

— **Szálló átvétel.** **Horváth Balázs** helyben, a Soroksári uton lévő „kétkorona” szállodát, mint tulajdonos vette át.

HELYVALTOZÁSOK. **Tomola Róland,** a London városához címzett szálló éttermének főpincézri állását foglalta el. **Wagner Sándor** a Teréz körüli Pshál vendéglő fizetőpincézri állását nyerte el. **Klafel János** Budán, a Rudas fürdő vendéglőben foglalt el. **Balázs János** Kolozsvárt, a Biazini szállóban fizetőpincézri állást foglalt el. **Dékány Sándor** a Metropol szálló volt főpincézre, ugyan ily minőségben állást, a »Lukács-fürdő» éttermében foglalt. **Mayer József** a Hungaria nagy szállóinak több éven át volt szobafőnöke, s legutóbb a Lukács-fürdő vendéglő főpincézre, előbbi kartársunk helyét a »Metropol szálló» étterm főpincézri állását foglalta el. **Ulits József** az Andrásty úti Kilyányi étterm főpincézri állását vette át. **Untereiner János,** a fővárosi »Erszébet szálló» volt szobafőpincézre, a nyugati pálya-udvar vendéglőben fizető-pincézri állást nyert, helyét **Ambrus István** Kassáról, foglalta el. — **Lipkovits József** főpincézr Ungváron a Halpert kávéházban, U. O. a Newyork kávéházban, **Lusztig Fde fóp.** s az Abózia kávéházban **Feldmann Péter fóp.** és mint segéd p. **Berkovits Henrik** foglaltak állást. S. A. Újhelyen a Központi kávéházban **Garay Jenő** regg. számadó, a »Club» kávéházban **Weisz Béla** főpincézr, **Zilay Pál** az »Otthon» kávéh. főpincézri és **Szabó István** Nyiregyházaán a Korona szállóban mint éthordó foglaltak állást.

— **Kávéház átvétel.** **Cserna István** közismert nevű pályatársunk, Budán a »Deli vaspálya» kávéházat vette át, amelyet a mai kor igényeinek megfelelő új berendezéssel látott el és nyitott meg.

— **Budapesten,** a szaktársak által is igen előnyösen ismert **Nika Antal** vendéglős, a Váci-utczában, saját házában egy elegáns berendezésű vendéglőt nyitott.

— **Vendéglő átvétel.** **Ecker Károly** József-utcai vendéglős, a Sándor-utca 10. sz. alatti élenk forgalmu vendéglőt Pulay Gyulától a múlt hónapban vette át, amelyet az időtől fogva személyesen vezet. A József-utczában lévő vendéglő üzlet vezetését, a hol a jó vendég község egy része a fővárosi előkelőbb vendéglő pincézerei képezik, gondos ifju neje intézi. Az Ecker vendéglőkre vonatkozó s szokásos dícséretet ezuttal elhallgatjuk, miután azon vendéglők közül valók, a melyek rendszeren saját jó maguk szokták magukat megdicsérsni. S erről meggyőződhet bárki könnyen meggyőződhet, ha nevezett vendéglőket felkeresi. —

Pulay Gyula. Ecker K.-nak, a Sándor-utczában volt elődje a Baross-utczában lévő vendéglőjének kezelését vette át. Jó bora és ételei végett ajánljuk a község figyelmébe.

— **Polatsek Samu** előnyösen ismert szaktársunk, helyben a fehérvári uton a vasúti hid mellett lévő jó hírnevű és élenk forgalmu vendéglőt vette át.

Anyám névnapjára.

Éljen soká édes anyám
Ez kívánom hátalótl,
S küldöm szövennek mélyéből,
Nénapja alkalmából:
Áldja Isten egészséggel!
Földi jóval nagy bőséggel...

Édes jó anyámnak szíve.
Dobogjon még sokdigi:
Tartsd meg Isten az embert
Kor végső határáig!
Imádkozni fogok érte...
Hogy bajtól ment legyen élete.

A sors engem jó Anyámtól
Íly távolra elvettél;
Elhagytam ah' pedig minő
Gyöngyök szívevel szeretted...
Alig várom azt az időt,
Melyben viszont láthatom Őt.

És majd akkor elmesélem
A kedves társaságban,
Hogy mit láttam s merre jártam
E szeles nagy világban.
Isten engem úgy segítjen:
Édes Anyám soká éljen...

London, 1900. Jan.

Büki Imre.

Szerkesztői üzenetek.

E. Gy. E... városa. A szives pártolásért és köszönetért, őszinte köszönet. A »hármassal» küldött, érkezett. Sz. J. S.-Újhely. Egy kis türelmet, a piros tojások idejében, a levél érkezend.

K. Gy. M.-Vásárhely. A szives üdvözléteit igen szives üdvözlet. A jó kívánatokat köszönjük.

V... i Szeged. Minkatana a magas kormány figyelme sok felé sok mindenfelére kériük hat a küldött munkalattot anal is inkább Ó excellenciajához küldtük mert a fésű a futrikakéknál maradt levél meg mindazonáltal.

B. K. Anglia. Köszönet, köszönet szép hazánk-fia! csak hogy már Ön is megérkezett. No most már biztosra vesszük hogy nem veszt. a-Buria... Cdv...

Ha romlik a bor. Miután jelen számunkban keves a hely, erre jövő lapunkban várszunk.

E. F. P. Ha azt várta tolnak, akkor nagyon keveset ismer bennünket. Közönyt szolgálunk és hangsúlyozhatjuk, hogy onzentlül; akik pedig így eszelesznek, azok soha se találnak jogalapot arra, hogy lapjukat a saját személyes ügyekkel töltsék meg. A mi felfogásainkól pedig semmi se áll távolabb, mint ez.

Nyílt-tér.*)

Nyilatkozat.

A mindinkább elharapodzó kaucazió szédélges folytán idő-és alkalmosszerűnek velem, hogy én is tudassam a t. nagyközönséggel és kartársaimmal az én esetemet, amely nem tudom még, nem-e fog 600 fromban kerülni? A múlt évi november hóban 600 frt óvadék mellett mint főpincézr léptem be az itteni Keleti-fele kávéházba. Keleti a névleges gazda s egy bizonyos Binet Lajos nevű ismeretlen előfoglalkozásu egyén a csendes társ. Én minthogy távol vidékről kerültem ide, nem bírtam tudomással se a csendes társról se a kávéház ingatag alapjáról. Természetes tehát, hogy amikor megtudtam hogy óvadékom rossz kezembe került (még a berendezés is bírói zárral alatt levén), óvadékom megmenetése fölött leváltatásomat — s ezzel pénzemet vissza kériem. A társak azonban ki akartak rajtam fogni, mérges fölforganyiat erőltetve azt állították, hogy en a 600 frtot kölcsönkép adtam, nincs tehát jogom azt azonnal vissza követelni. Én erre üzletikből kiléptem s ügyem igazát a bíróságnál kerestem. Meg is találtam, s a társak az óvadék azonnali visszadására köteleztettek. Ők azonban, hogy ennek veszedelmét valahogy mégis elkerüljék, a dolgot megfordították s nyajaskodva, főlegve és fogadkozva pénzre csaltak üzletükbe. Én, hogy a vízenhez simább módon juthassak, rááltam az alkura oly kikötéssel, hogy óvadékom kiegyenlítéség minden héten 30 frtot levonok az üzleti bevételből. Az egyezés meg lett; a keresztül-vitelre azonban nem lett idő, mert a ravasz és megszorult kávéháztulajdonosoknak sehogysém tetszett a dolog illetően elintézésé sem. Így már a 3-ik napon reggel amikor üzletbe mentem, egyikök azzal fogadott, hogy *titeléből* azonnal távozzam, mert kidob. Magyar agyunk tetszik tudni, s e kidobási szándékna az lett a következménye, hogy a m. t. főnök ur orra uborkává változott; a kaucazióval pedig most már másodsorú foglalkozik az itteni bíróság.

Őva intem főpincézr kartársaimat, őrizkedjenek e hasonszörű vérszopkótl, akik szégyene pályánknak és tönkre tevők sok becsületés és ambiciozus fiatal főpincézrnek.

Kelt Pápan, 1900. Január 30.

Pál János
főpincézr.

*) E rovataban foglaltakért a Szerkesztő nem vállal felelőséget.

Felőlős szerkesztő és kiadótluladónos:
FLOR GYÖZÖ.

A kiadóhívatat képviselői:

HAFNER ANTAL
KARTH KAROLY.

Pálffy-féle

rózsapaprika.

Egy próbarendelés elegendős, hogy habár jóval drágább a többi paprikánál, mégis azt használjuk.

Szép színű

nem erős.

Mintát, árjegyzéket bérmentve küld
Pálffy-féle cs. és kir. szab. paprikagyár
SZEGEDEN.

PAP EMIL

Magyarország egyedüli enged. Billiárd-kreték feltalálója és gyártója

BUDAPEST, IV., Rostály-utca 1.

Közkedvelt »Merkur« kék Billiárd-kreté 100 db 4 kor. 40 fl.
Craté d'Italie Capri, mely jószágára felülmúlja az összes
eddig gyártot francia és olasz Billiárd-kretákat 100
darab ----- 6 kor. -- fl.

Forrástárak:

Budapest, **NOVAK KÁROLY** műszergyáros, Keckeméti-utca. **FRIED**
ZSIGMOND műszergyáros, Nagy-mező-utca 9. — Romanában, **Hiescu és**
Orsz. uraknál Jassi stb. stb.

Senkinek se hiányozzék asztalán a

„Kristály“

Szt. Lukácsfürdői hegyforrás

szénsavval telített legegészségesebb és legüdítőbb savanyúviz. Kapható minden
fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Alapítottatott 1869.

kütnőnek bizonyult

SÖRMÉRŐ KÉSZÜLÉKEK

lég- vagy szénsavnyomással szabadalmazott hűtővel ajánlja

VATTERICH A.

Bu fapest, Dohány-utca 5.

Kötségyvétel ingyen.

Sörszívató, sörpéricszappan, minden borhelyiség elhaz cikkek.
Esszenciák a rum- likör- és ecetkészítéshez hideg uton, minden készülő
mélkül.

Képes árjegyzék és kezelési könyv ingyen.

Az erődesven kiállításán kiüntetve.

Czimballmokat

legjobb

legolcsóbban csak nálam lehet
venni.

pedálos barna és fekete szalón, szép
erős hangut.

Bolti árhoz képest félárban 75-80 forintért elad

JEGESIGÉZA

cs. és kir. szab. cselobalomfeltaláló és készítő
Budapest, Nefelejts-utca 43.

KIS HIRDETÉSEK.

Ezen rovatban minden egyszeri sajtó beiktatása 4-vastagból betűkkel 8 fillérbe kerül. A kis hirdetések díja előre fizetendő. Jellige alatti címek nem közöltetnek. Felvilágosítást ad, és ajánlatokat (10 fill. 1. bélyeg mellékléssel) továbbít a kiadóhivatalt. Írásbeli válaszokhoz 10 fill. levelellyel megköszönendő.

Czímrtár.

Vendéglők, kávéházak és szórakozóhelyek mutatója.

(Ezen rovatban minden egyszeri közlésért 30 fill. kerül.)

BUDAPEST.

Arany-bika vendéglő (Tóth József) Lónyai-utca

Pátria kávéház (Takács Ferencz) József-körút.

Györy Mihály vendéglője Nyár-utca.

Hazám kávéház (Pollák Sándor) József-körút Sarkán

Karikás Lajos vendéglője Magyar-utca.

Munkácsy kávéház Kerepesti-út Luther-udvar

Németh János vendéglője József-körút

Gentry kávéház (Molnár János) Magyar-utca

Eladó.

egy szállodának teljes jókarban lévő berendezése, mely áll: étterem, kávéház, vendéglő és 27 szoba butorzata stb. berendezés jutányos áron eladó. A vételbe bocsátáskor vagy venni szándékozik keretnek e lap kiadóhivataltól fordulni hol a czím megtudható.

Vendéglő.

Zentán, a város legélénkebb pontján, egy régi, jó hírnevű s a mai kor igényeinek megfelelően berendezett jörforgalmú vendéglő megfázással együtt — családi okok miatt — eladó, vagy pedig berendezéssel együtt haszonbérbe kiadó. Bővebb felvilágosítással szolgát a kiadóhivatal.

Szilágyi Béla

antiquariuma, könyv- és zenemű-kereskedése
Budapest, Károly-körút 26.

A magy. kir. államvasutak pályaudvari könyvkereskedésének kezelője

Ajánlja dusen felszerelt raktárát mindennemű könyv és zeneműben, melyek nagyrészt új és hibátlan állapotban mélyen leszállított áron kaphatók. Kimerítő tartalmas „Könyvkedvelők Kalauza” című irodalmi értesítő minden könyvbarátunk kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik. Különlegesség: Egész könyvtárak igen olcsó berendezése. A tudomány és szakirodalom minden ágából dús válogaték.

Tudakozó

Ezen rovatban, minden 5 sorig terjedő hirdetésnek egyszeri közléséért 1 koronába kerül. Előfizetésnek, akik ismerősöket illetőleg alkalmak valamit megírni, díj nem számítanak.

Vendéglő bérbeadás!

Erzsébetvárosban egy a város legforgalmasabb pontján lévő vendéglő, amely 4 szoba, 2 vendégszoba, 16 lóra szolgáló istálló, loctisztán, igen jó pincze, jó elrendezésű konyha- és külön mosókonyhából áll, kiegészítve minden egyéb szükségessé, mint pl. új kut és külön kocsialló-udvar stb. családi körülmények kedvezője miatt **azonnal** bérbe adandó. Az évi bére 1800 korona, negyedévenkénti előfizetés mellett. A bérbeadásért 300 korona övadék teendő le. Az ital és egyéb költséget, amely hozzáve még 4000 korona értékű képvisel, a közöső — letartog — megállapított becsérték szerint lesz átvehető. Cím a kiadóhivataltban.